הערל פרק שמיני יבמות

המרת דת פוסלת. דאם המיר דתו ונתגרו מעשיו לאביו שכשמיס אמר רחמנא לא יאכל בו: ה"ג **כל ערל לא יאכל בו למה לי.** בו מאי ממעט. ולא נרסינן תוסב ושכיר כלל דהא אוקימנא כולי קרא לג"ש ועקרינן ליה מפסטיה לגמרי: **ממנו.** אל תאכלו ממנו נא. כיון דאמרת בו למעוטי ממנו נמי למעוטי משמע: **לכדרכה בו'.** לקמן בפרקין (דף עד.) תלתא ממנו כתיבי בפסח בו': **ורבי עקיבא האי תושב ושכיר דפסח מאי עביד ליה.** הא ליכא לאוקמי בעבד עברי כלל: **לאיסורי ערבי** [1]**וגבעוני מהול.** שלא יאכל בפסח: **גבעוני.** שם אומה שמוהלין עצמן: **והני מולין נינהו.** בתמיה ול"ל למעוטינהו הא ערלים נינהו ומכל ערל[2] מימעטי: **בערלי ישראל.** לענין נדר מולין נינהו דהלך אחר לשון בני אדם וישראלים לא קרי להו ערלים ועובדי כוכבים לא קרי להו מולין: **וקנן שנולד מהול.** וקסבר ר"ע קטן שנולד מהול צריך להטיף ממנו דם ברית: **ור"א.** דלא ממעט להו אזיל לטעמיה דאמר בהחולץ גר שמל ולא טבל גר מעליא הוא ובקטן מהול סבירא ליה א"ל להטיף ממנו דם ברית: **קטן ערל.** תוך שמנה: **מפו לפוכו שמן של ערומה.** דקיימא לן (שבת דף פו.) דסיכה כשתיה דנפקא לן מותבא כמיס בקרבו וכשמן בעצמותיו[3]: **מעכבא.** מאכילת תרומה: **אין לי.** לעכב בפסח אלא מילת שכריו שיש לו בשעת עשיה דגבי מילת זכריו כתיב (שמות יב) ואז יקרב לעשותו והיינו שחיטה וגבי עבדיו כתיב (שם) אז יאכל בו דאפילו לא היה ליה עבד בשעת עשיה והיה לו בשעת אכילה מעכבו מן אכילת פסחו: **מנין ליתן בו'.** דגבי בנים נמי אם לאוי לימול בשעת אכילה ולא היה לו בשעת עשיה מנין שמעכבו מאכילת פסחו: **תלמוד לומר אז אז.** אז יקרב לעשותו אז יאכל בו: **אלא וכריו.** דמרבינן להו בשעת אכילה אלמא דלא הוו בשעת עשיה היכי דמי לאו דאיתילוד ביני ביני: **אלא הכא בשהגיעו חמה.** שהיה מולה ומתרפא ומתחלה ונשתלפה ממנו חמה: **וניחוב ליה כל שבעה.** ואי ביני ובני איתיפא אמאי מעכב ליה מאכילה אכתי לא מטא זמניה דתניא לקמן[4] יום הבראתו כיום הולדו דעד ז' יומי לא מהלינן ליה: **דיהבינן ליה.** שבבר נתרפא זה שמונה ימים וחל שמיני שלו להיות ערב הפסח: **ומיפליג מלפרא.** וכיון דמלפרא בר מהילא הוא אשתכח דמעכב ליה מעשיה ולמה לי קרא לרבויי שעת אכילה:

מעת

ביני אלא זבריו דאיתנהו בשעת אכילה וליתנהו בשעת עשיה היכי משכחת לה לאו דאתילוד בין עשיה לאכילה ש"מ ערלות שלא בזמנה הויא ערלות אמר [5]רבא [6]ותסברא [7]המול לו כל זכר אמר רחמנא ואז יקרב לעשותו והאי לאו בר מהילא הוא אלא הכא במאי עסקינן כגון [8]שחלצתו חמה וניתוב ליה כל שבעה [9](דאמר שמואל [10]חלצתו חמה נותנין לו כל שבעה) דיהבינן ליה כל שבעה ונימהליה מצפרא [11]בעינן

מעת

קונם שאני נהנה. אין להקשות היכי פריך מנדרים נלישנא דקרא דנגדרים הלך אחר לשון בני אדם דכסיפא דמתני' דהכא מפיק ליה מקרא שנאמר כי כל הגויים ערלים וכל בית ישראל ערלי לב ואין להקשות מוכל ערל לא יאכל בו דההוא לא איצטריך אלא לישראל ויש מקומות שהתנא לומד נדרים מלישנא דקרא כגון הכא ובנדרים פסחים (דף כ.) גבי הלליהו כל כוכבי אור דקאמר הא קמשמע לן דאור כוכבים אור הוא למאי נפקא מינה לגודר כדתנן הנודר מן האור אסור באורן של כוכבים והייטו דוקא היכא שאין הלשון ידוע מייתי שפיר ראיה מלישנא דקרא אבל במקום שלשון בני אדם חלוק מלישנא דקרא בנדרים הלך אחר לשון בני אדם כדאמר בפרק האומר משקלי (ערכין דף יט.) דאורייתא היא עד הפרק בנדרים הלך אחר לשון בני אדם:

ואיצטריך

---

[1] המרת דת פוסלת ואין המרת דת פוסלת במעשר [2]כל ערל לא יאכל בו למה לי [3]בו אינו אוכל אבל אוכל הוא במצה ומרור [4]ואיצטריך[5] למכתב ערל ואיצטריך למכתב כל בן נכר דאי כתב רחמנא ערל משום דמאים אבל בן נכר דלא מאים אימא לא ואי כתב רחמנא כל בן נכר משום דאין לבו לשמים אבל ערל דלבו לשמים אימא לא צריכא [2]ממנו ממנו למה לי [6]לכדרבה א"ר יצחק אמר מר ר"ע אומר אינו צריך הרי הוא אומר [3]איש איש לרבות את הערל ואימא לרבות את האונן א"ר יוסי בר' חנינא אמר קרא [4]וכל זר זרות אמרתי לך ולא אנינות אימא ולא ערלות הא כתיב איש איש ומה ראית מסתברא ערלות הוה ליה לרבויי שכן (מעשיים כרותי"ם בדב"ר העב"ד) מחוסר מעשה ומעשה בגופו וענוש כרת וישנו לפני הדבור ומילת זכריו ועבדיו מעכבת אדרבה אנינות הוה ליה לרבויי שכן ישנה בכל שעה ונוהגת באנשים ונשים ואין בידו לתקן עצמו הנך נפישן רבא אמר בלא הנך נפישן נמי לא מצית אמרת אמר קרא איש איש איזהו דבר שישנו באיש ואינו באשה הוי אומר זה ערלות ורבי עקיבא האי [5]תושב ושכיר מאי עביד ליה אמר רב שמעיא לאתויי ערבי מהול [6]וגבעוני מהול והני מולין נינהו והא תנן [7]קונם שאני נהנה לערלים מותר בערלי ישראל ואסור במולי עובדי כוכבים [8]קונם שאני נהנה למולין מותר במולי עובדי כוכבים ואסור בערלי ישראל אלא לאתויי גר שמל ולא טבל וקטן שנולד כשהוא מהול [9]וקסבר [10]צריך להטיף ממנו דם ברית ור' אליעזר לטעמיה דאמר [11]גר שמל ולא טבל גר מעליא הוא וקסבר קטן כשנולד מהול אין צריך להטיף ממנו דם ברית ור' אליעזר האי איש איש מאי עביד ליה [12]דברה תורה כלשון בני אדם בעי רב חמא בר עוקבא קטן ערל מהו לסוכו בשמן של תרומה ערלות שלא בזמנה מעכבא או לא מעכבא א"ר זירא ת"ש [1]אין לי אלא מילת זכריו בשעת עשיה ועבדיו בשעת אכילה מנין ליתן את האמור של זה בזה ואת האמור של זה בזה ת"ל [6]אז אז לגזירה שוה בשלמא עבדיו משכחת לה דאיתנהו בשעת אכילה וליתנהו בשעת עשיה כגון דזבנינהו ביני מעת

[7]המול לו כל זכר אמר רחמנא ואז יקרב לעשותו [8]ותסברא דאמר מר [9]המולה הוא אלא הכא במאי עסקינן כגון [10]שחלצתו חמה וניתוב ליה כל שבעה [11]ונימהליה מצפרא [12]בעינן

מעת

בו המרת דת פוסלת בו'. כו דכל ערל לא בעי למדרש הכי דאין ערלות פוסלת במעשר דלחומרא דרשינן ומוקמינן ליה לחייב במצה ומרור ומכו דכן נכר לא שייך למדרש הכי בו אינו אוכל הוא במצה ומרור דלאשמועינן דלא לאסור במצה ומרור לא איצטריך דאמר מצה ומרור קדושה אית בהו ואי בעי למימר אכל חייב במצה ומרור פשיטא הוא דחייב לעשות תשובה ולקיים כל המצות וכו דתוסב ושכיר פי' בקונטרס דלא דרים מידי משום דאוקימנא (לעיל דף ע.) כולה קרא לגזירה שוה ועקרינן ליה מפסטיה לגמרי ומלאה שר"ל לחידי דכתביה רחמנא בערל וכן נכר כתביה נמי בתוסב ושכיר וכה"ג אמר לקמן (דף עד.) אחידי דכתיב והנותר כתיב נמי ממנו ומיהו לא הוי ממש כי הכא דהתם הוי כמו פרשה שנאמרה ונשנית בשביל דבר שנתחדש בה ור"ת מפרש דבו דתוסב ושכיר לגופיה כדאמר לקמן (שם) גבי תלתא ממנו חד לגופיה ואית ספרים דגרסי הכא בו בערל וכן נכר בו אין אוכל אבל אוכל במצה ומרור וכו דתוסב ושכיר בו המרת דת פוסלת וכן בכל הספרים בסוף מי שהיה טמא (פסחים דף לו. ושם) וכן משמע בפרק כל שעה (שם דף כח:) ובערבי פסחים (שם דף קכ.) דמתרוייהו בו בערל וכן נכר דרשינן אבל אוכל במצה ומרור ומייתר ר"י הגירסות דשייך שפיר מנו דכן נכר לידרוש אבל אוכל במצה ומרור לאשמועינן דחייב לאכול במצה ומרור אם עשה תשובה אע"ג דבפסח אין אוכל שהיה מומר בשעת עשיית פסח וכו דתוסב ושכיר נמי שייך למדרש מיניה בו המרת דת פוסלת דבתוסב ושכיר עובד כוכבים אייבי כדפרישית לעיל: **ואין** המרת דת פוסלת במעשר.

בסוף מי שהיה טמא (פסחים דף לו. ושם) גרסי' בכל הספרים ואין המרת דת פוסלת בתרומה ושפיר מממעטינן תרוייהו מחד בו דבו משמע בו ולא בדברים אחרים ואיצטריך למעוטי תרוייהו תרומה דלא נילף בגזירה שוה לתוסב ושכיר ומעשר בגזירה שוה לממנו ממנו:

דאי כתב רחמנא ערל בו'. אע"ג דאיצטריך למכתב תרוייהו משום בו דאיצטריך למכתב תרוייהו (לא) דהיה לכותבם בקראי דלריכי: **שאני** נהנה בו'. לא גרס שאיני דאם כן לא הוי נדר דהייטו דבר שאין בו ממש שאין אוסר על עצמו כלום כמו שאיני יכול דלא אמר כלום אי לא אמר קונם עיני בשיבה כדאמר גרים אלו מותרין (נדרים טו.) אלא אומר ר"ת דגרס שאני נהנה כלומר מה שאני נהנה יהא עלי קונם ומיהו גרס שפיר שאיני דאין דרך התנא לדקדק בלשונו כדאשכחן בפ' בתרא דנדרים (דף פא:) קונם שלא אתן תבן לפני בהמתך ובשבועות בפ"ג (דף כ.) הרי עלי שלא לאכול בשר ושלא לשתות יין דכהאי גוונא לא חל הנדר[1]): **והני** מולין נינהו והתנן

עין משפט נר מצוה

מ א מיי' פ"ט מהלכות קרבן פסח הלכה ז:
י ב מיי' שם הלכה ח:
יא ג מיי' פ"ט מהלכות עבודת הלוים הלכה כב טור"ע יו"ד סימן רס סעיף מא:
יב ד מיי' שם טור"ע שם סעיף מב:
יג ה מיי' פ"ט מהלכות מילה הלכה ז סמג עשין כח טור"ע יו"ד סימן רסה סעיף ג וסי' רסג סעיף ד:
יד ו מיי' פ"ט מהלכות קרבן פסח הלכה ט:
טו ז מיי' פי"ח מהל' תרומות הלכה ז:
טז ח מיי' פ"ט מהלכות קרבן פסח הלכה ט:
יז ט י מיי' פ"ח מהלכות מילה הלכה יח סמג עשין כח טור"ע יו"ד סימן רסב סעיף ב:

מוסף רש"י

קונם שאני נהנה לערלים. מה שאני נהנה מן הערלים אסור עלי כקונם, וקונם הוא לשון הקדש (ע"ז כז.). **צריך להטיף ממנו דם ברית.** מיישינן שמא ערלה בנויה היא (שבת קלה:). **דברה תורה כלשון בני אדם.** הכי משתעי בני אדם (נדרים ג.). **חלצתו חמה.** נשלף ממנו המולי ולא מעוטי (שבת קלו:).

מסורת הש"ס

(א) פסחים כח: לו., כ) שם לו. זבחים נב:, ג) [עי' תוספות פסחים קכ. ד"ה כל בן], ד) פסחים לו. [לקמן עד. ש"ס], ה) ס"א ונבעוני, ו) ע"ז ס. מדרש לא:, ז) שבת קלה., ח) [לעיל מו.], ט) [ברכות לא: וש"נ], י) [ל"ל דבה ולקמן ע"ב אמר רבא כגון שהיו אביו ואמו כו' אבל הכא רבה היא דמסוק כגון שחלצתו חמה], כ) שבת קלו, וכפ"ז כל זה ליתי, ל) ס"ל ונבעוני, מ) [שמות יב], נ) [תהלים קטו], ס) [ע"כ], ע) [ע"ז מוס' ע"ז ס. ד"ה ד"ה קונם],

תורה אור השלם

1. וכי יגור אתך גר ועשה פסח לה' המול לו כל זכר ואז יקרב לעשותו והיה כאזרח הארץ וכל ערל לא יאכל בו:
שמות יב מח
2. אל תאכלו ממנו נא ובשל מבשל במים כי אם צלי אש ראשו על כרעיו ועל קרבו:
שמות יב ט
3. איש איש מזרע אהרן והוא צרוע או זב בקדשים לא יאכל עד אשר יטהר והנגע בכל טמא נפש או איש אשר תצא ממנו שכבת זרע:
ויקרא כב ד
4. וכל זר לא יאכל קדש תושב כהן ושכיר לא יאכל קדש: ויקרא כב י
5. תושב ושכיר לא יאכל בו: שמות יב מה
6. וכל עבד איש מקנת כסף ומלתה אתו אז יאכל בו: שמות יב מד

הגהות הב"ח

(א) הגה: ד"ה ולא וכו' בתרוייהו היה ליה לסתמם:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com